

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Arvingen

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Arvingen", i Goldschmidt, M. A.: *Arvingen*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1988, s. 245. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt01-shoot-idm140700591722384/facsimile.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Arvingen

- ding. Han ender med at erobre det fædrene gods fra broderen og udlevere sig selv til retten.
- 54 *en Mark*: 1/6 af en rigsdaler, se n.t. s. 19. – *Nu er dit Haar fager, Herre min*: henrydning til sagaernes beretning om kong Harald, der lod sit hår stå i al den tid, det tog ham at blive enekonge i Norge. Efter ti år var landet hans, og Ragnvald Morejarl skar hans hår, idet han gav ham tilnavnet Hårfager. Se fx Harald Hårfagers Saga kap 23 i Snorre Sturlusons *Heimskringla* (o. 1225). Selve replikken er stilet, men vistnok dannet af Goldschmidt. – *Figaros Giftermaal*: *Le nozze di Figaro*, komisk opera fra 1786 af Mozart til tekst af Lorenzo da Ponte. Først gang opført herhjemme på Det kongelige Teater i 1821.
- 55 *Figaro marcherer baglængs*, ...: I første akt af *Figaros Bryllup* udnævner greve Almaviva den unge, kvindekære page Cherubino til officer for at blive ham kvit. Cherubino, der er forelsket i grevinden, vil hellere blive på slottet men opmuntres af tjeneren Figaro med den art, som Goldschmidt citerer i N.T. Bruuns oversættelse fra 1817. Hermed slutter første akt – *Fandango*: spansk folkedans; *Figaros Bryllup* foregår i Spanien.
- 56 *50 Rdll.*: se n.t. s. 19. – *lind som en Bougie*: bøjelig som en b. [bu'sj], et medicinsk instrument til udvidelse af urinrør m.m.
- 57 *Lux*: udspekuleret person. – *husker Mere, end jeg erindrer*: Sondringen mellem hukommelse og erindring stammer fra Søren Kierkegaards *Stadier paa Livets Vei* (1845) bd. I. Hukommelsen oplagrer fakta, så virkelighedstro som muligt, uden hensyn til deres værd. Erindringen udvælger derimod det væsentlige, det som har betydet noget for personlighedens udvikling, og føjer det sammen til en biografisk helhed.
- 58 *Akademiet*: Søkadetakademiet, jf. n.t. s. 20. – *artium*: studentereksamen, forhen også kaldet første eksamen. – *2den Examen*: filologisk-filosofisk eksamen, som de universitetsstuderende fra 1788-1850 indstillede sig til et år efter artium. – *Høiskolen*: Den Kongelige militære Høiskole (1830-67), uddannede officerer til artilleriet, generalstaben og ingeniørtropperne.
- 59 *manducere*: undervise privat.
- 61 *spartansk*: hhv streng (Tugt) og almennyttigt (Øiemed); efter den antikke militærstat Sparta på Peloponnes, hvis forfatning fra det 8. årh. f.Kr pålagde alle frie mænd at tjene staten som krigere. Børnene blev opdraget strengt under offentligt tilsyn. – *Rusaaret*: året som rus, dvs. nybegt universitetsstuderende. – *Seniorat*: formandskab for den i 1820 stiftede Studenterforening. Foreningen spillede i 1850'erne en væsentlig opinionsdannende rolle. – *lunefulde*: her humoristiske. – *den hvide Coudinde(s)*: efter sammenhængen at domme et tilnavn til den græske visdomsgudinde Athene eller hendes romerske pendant Minerva, jf. at studenter kaldes Minervasonner. Udgiveren har umiddelbart ikke kunnet finde belegg for tilnavnet og formoder, at Goldschmidt (eller Axel) sammenblender de to gudinder, som i *Odysseens* 5. sang vers 334-464 hjælper den skibbrudne Odysseus fra at drukne, nemlig Athene og havgudin-

- den Leukothéa. Navnet på den sidste betyder Den hvide. En anden mulighed er dog, at der tænkes på den romerske kærlighedsgudinde Venus, som i Vergils *Æneide*, 8. sang vers 608, kaldes candida, den hvide. Ordet er det samme som i det akademiske kandidat. – *Kongen og Forfatningen*: Den 5. juni 1849 underskrev Frederik VII en demokratisk grundlov eller fri forfatning for Danmark.
- 62 *der blev kæmpet i Slesvig*: Treårskrigen 1848-50, hvor danske tropper nedkæmpede et tysk støttet oprør i hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg. Hertugdømmerne ønskede en selvstændig forfatning og ret til sammen at indgå i det Tyske Forbund. Danmark kunne indrømme Holsten-Lauenborg dette, men ikke Slesvig, der således blev stridens æble. – *Sejherrene ved Philippi*: Marcus Antonius (83-30 f.Kr.) og Octavianus (senere Augustus, 63 f.Kr. – 14 e.Kr.), romerske feltherre og politikere. Deltog i borgerkrigen efter Julius Casars død og sejrede ved Philippi i Makedonen år 42 f.Kr. over Cassius og Brutus (se ndf). – *Sejherren ved Isted*: general Christopher von Krogh (1785-1860), lederen af den danske hær i slaget ved Isted mellem Flensborg og Slesvig by den 24.-25. juli 1850. Slaget, der stod mellem en slesvig-holstensk hær på 34.000 mand og en dansk på 39.000, er det største i nordisk krigshistorie. – *Harmodios og Aristogiton*: to atthenere, der år 514 f.Kr. dræbte tyrannen Hipparchos og siden blev fejret som frihedshelte. – *Brutus*: Marcus B. (85-42 f.Kr.), romersk politiker, leder af den republikanske sammensværgelse, der førte til mordet på Julius Casar år 44 f.Kr. Deltog i borgerkrigen, men begik selvmord efter nederlaget ved Philippi (se ovf). – *Winkelried*: Arnold W., en schweizer, der iflg. et usikkert sagn ofrede sit liv i slaget ved Sempach i 1386 og derved skaffede sine landsmænd sejr over hertug Leopold III af Østrig. – *Vergniaud*: Pierre Victurnien V. (1753-93), fransk politiker under revolutionen (se n.t. s. 63). Tilhørte girondinernes parti og blev henrettet, da jakobinerne tog magten. – *Camille Desmoulins*: (1760-94), fransk revolutionsmand, skribent. Tilhørte oprindelig revolutionens radikale fløj (jf. n.t. s. 63), men kom siden i modsætningsforhold til dennes leder Robespierre og blev henrettet. – *Forerne for vor egen politiske Udvikling*: Der var o. 1850 tre partilignende grupperinger, hvoraf midtergruppen De Nationalliberale dominerede. Dens ledende mænd var D.G. Monrad (1811-86), Orla Lehmann (1810-70) og C.C. Hall (1812-88). Til højre herfor stod De Konservative under ledelse af C.N. David (1793-1874) og Tage Algreen-Ussing (1797-1872). Til venstre stod Bondevennerne under ledelse af Balhazar Christensen (1802-82) og C.F. Tscherning (1795-1874). – *Rolands Hjem*: se n.t. s. 13. – *Holger Danske*: en af Karl den Stores kæmper, omtalt i det franske Rolandskvad fra o. 1100, jf. n.t. s. 13. I dansk folkeedigtning skildres H. som en nationalhelt, der sover, indtil Danmark kommer i nød. Iflg. en sjællandsk tradition sover han i Kronborgs kældre. – *Valkyrieme*: iflg. nordisk mytologi unge kvindelige væsener, som af Odin har fået til